Міжрегіональна Академія управління персоналом
Міжнародна Кадрова Академія
Міжнародний університет “UISEK” (Республіка Еквадор)
ГО “Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління”
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин та соціальних наук

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Випуск 6

Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції
“Проблеми культури наукової роботи та академічної доброчесності у сучасному світі”
м. Київ, МАУП, 29 березня 2018 р.

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2018

ББК 63.3(4УКР)я43
С76

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 2 від 28.02.17)

Редакційна колегія:
М. Н. Курко (голова), д-р юрид. наук, проф.;
М. Ф. Головатий (заступник голови), д-р політ. наук, проф.;
А. А. Ігнатченко (відповідальний редактор), канд. техн. наук;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
В. М. Воронін, д-р іст. наук;
В. І. Литвиненко, д-р юрид. наук, проф.;
Є. О. Романенко, д-р наук з держ. упр., проф.;
О. Л. Фещенко, канд. екон. наук, доц.;
Л. В. Янюк (виконавчий редактор)

Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.

Проблеми модернізації України : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП "Видавничий дім "Персонал", 2008 —

С76 Вип. 6: Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. "Проблеми культури наукової роботи та академічної доброчесності у сучасному світі", 29 березня 2018 р. / редкол. : М. Н. Курко (голова) [та ін.]. — 2017. — 158 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичних конференцій з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модернізації України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модернізаційних процесів.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2018
© ДП "Видавничий дім "Персонал", 2018

ЗМІСТ

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ, КУЛЬТУРА ТА МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВОЇ РОБОТИ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПИТАННЯ, ФІЛОСОФСЬКІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ

Бідзюра Іван Павлович
Особливості організації української науки 6

Головатий Микола Федорович, Каракасіді Олена Федорівна
Культура наукової праці в умовах парадигмальних змін сучасної науки 12

Мелков Юрий Александрович
Научная культура как основание академической порядочности: противоречия современных реалий 17

Романенко Євген Олександрович, Щокін Ростислав Георгійович
Кодекс академічної доброчесності: ефективний інструмент втілення дієвої освітньої політики 20

Перегуда Євген Вікторович, Єгоров Владислав Володимирович
Про академічну доброчесність та шляхи подолання академічної недоброчесності 24

Бондар Юрій Володимирович
Академічна доброчесність у контексті сучасних інформаційних та трансформаційних процесів 27

Лісовський Петро Миколайович
Постфілософія як ентропійний вимір інноваційної методології наукової роботи в міждисциплінарних дослідженнях: час, простір, розвиток 29

Макаренко Олександр Миколайович, Петров Пилип Ігорович, Фесіч Андрій Сергійович
Психологічні аспекти виконання наукової роботи віковими спеціалістами в сучасних умовах інформаційно-технологічних зрушень 31

Варзар Іван Михайлович
Як твориться наука взагалі і "своя наука" зокрема: розмисли та поради молодим 34

Попов В'ячеслав Жанович
Особливості методологічних підходів до вивчення історії повсякденності 42

Антонюк Олександр Васильович
Концептуально-правове визначення та сутнісні особливості основних понять, пов'язаних з культурою наукової роботи 45

Сафонова Віра Євгенівна
Критерії системи менеджменту якості освіти 47

Найдьонов Іван Миколайович
Академічна доброчинність – ефективний засіб надання освітніх послуг у ЗВО 51

Мартишин Денис Сергійович
Богословські аспекти проблематики діалогу релігії та науки в умовах процесів глобалізації 54

Хвалько Сніжана Ярославівна
Академічна доброчесність як чинник сучасного етапу управлінської діяльності при вивченні української ділової мови 57

О. М. МАКАРЕНКО
д-р мед. н., проф., Міжрегіональна Академія управління персоналом, м. Київ

П. І. ПЕТРОВ
аспірант, Інститут продовольчих ресурсів НААН України, м. Київ

А. С. ФЕСІЧ
здобувач

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИКОНАННЯ НАУКОВОЇ РОБОТИ ВІКОВИМИ СПЕЦІАЛІСТАМИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНИХ ЗРУШЕНЬ

З метою оцінки наукової діяльності та розуміння мотивації самих науковців, протягом багатьох років формувалися різноманітні класифікації типів вчених. Так,

А. Пуанкаре поділяв вчених на "аналітиків" (логіків) і "геометрів" (інтуїтивістів) [1], В. Освальд — на "класиків" і "романтиків" [2], а Л. Д. Ландау склав класифікацію відомих вчених-фізиків за п'ятибальною логарифмічною шкалою [3]. Психолог Ганс Селье виділяв наступні типи вчених: "Діячі", "Думателі", "Відчуватели" [4]. Хоча такі класифікації мають емпіричний характер та доволі абстрактні, але їх можна використовувати в якості інструмента при роботі з персоналом науково-дослідних установ.

На сьогоднішній день, проводяться широкомасштабні та міжнародні дослідження потреб та мотивації науковців. Так, відповідно до результатів міжнародного проекту "Careers of Doctorate Holders", який щорічно з 2010 року, проводить опитування докторів і кандидатів з 25 країн, що представляють галузі природничих та технічних наук, головні мотиви для вчених — творчість і самореалізація, я не заробіток. Виявилося, що найбільшу мотивацію у науковців викликає с "творчий та інноваційний характер праці" (83 % опитаних) та "власний дослідницький інтерес" (55 %). В той же час, такий мотив, як "зарплати, премії та надбавки" вказало всього 4 % опитаних. Серед інших причин був мотив служіння суспільству — в Іспанії його обирали 47 % опитаних, а в Бельгії — 32 % [5].

Також, "незадоволеність фінансуванням", як мотив змінити країну або роботу, характеризується як питання неперсональних амбіцій, а можливостей досягти наукового результату — високий дохід та хороше фінансове забезпечення проектів позбавляють від потреби в додатковому заробітку. Таким чином, автори дослідження роблять висновок, що вчених в першу чергу мотивують зовсім не економічні стимули. Стимулювати наукову працю потрібно не тільки грошовими виплатами, а й створенням умов, при яких розкривається потенціал людини і підтримується її ентузіазм [5].

В той же час, результати онлайн-опитування 12 тисяч молодих вчених, головним чином з США, організованому журналом Nature, показало, що 65 % опитуваних задумувалися про те, щоб піти з науки, 32 % відзначили, що їх оцінюють лише за кількістю опублікованих робіт, а найбільшими проблемами молодих вчених опитувані

назвали “боротьбу за фінансування”, відсутність балансу між роботою та особистим життям і залежність професійного зростання від числа публікацій.

Також, опитування показало, що 18 % опитуваних працюють 60–70 годин на тиждень, 19 % — більше 70 і лише 8 % — менше 40 годин [6].

Дослідження клінічного психолога Б. Ейдасон, в якому приймали участь 40 більш досвідчених вчених (від 28 до 65 років) показало, що досліджувані характеризувалися пристрастю до самореалізації в інтелектуальній діяльності, емоційним контролем та сильною емоційною стриманістю, низьким рівнем тривожності. Також, незважаючи на значну неоднорідність вибірки, кожен з досліджених мав визначні інтелектуальні здібності, і ця риса проявлялась у ранньому віці; майже кожен вчений пережив період ізоляції, спричинений власним бажанням, або фізичними та психологічними обставинами, і в цей період вони спрямовували свою увагу на самопізнання, розширення своїх здібностей, навчилися або призвичаїлися почуватися зручно на самоті; майже половина вчених були відлучені від батька, батько загинув, працював віддалено від дому, або був несоціальним по відношенню до своєї дитини; на певному етапі життя більшість досліджених покинула свою сім’ю заради навчання, і підтримували зв’язок з сім’єю дуже слабко, а деякі повністю відмовилися від спілкування з сім’єю. Також, соціальний досвід досліджуваних повністю спростував міф про обов’язковий вплив “уважного вчителя”, як стимулу для виявлення інтересу до наукової діяльності [7].

Нарешті, особливостями психологічних аспектів наукової роботи науковців старшого віку пов’язані в першу чергу з тим, що постійні навантаження ЦНС в процесі інтенсивної наукової діяльності протягом багатьох років сприяє протекторній дії проти патологічної дезорганізації синаптичної щільності в окремих клітинних структурах головного мозку науковців. Відповідно до досліджень Р. Террі та Р. Кацмана [8], зменшення синаптичної щільності до 60 % від максимальної, може призвести до симптомів слабоумства (тобто порогової лінії деменції). Втручання, яке сповільнює швидкість дезорганізацій синаптичних зв’язків з віком, характерне для повільного старіння, що можна співвіднести з активною наукової діяльністю протягом життя, збереже синаптичну щільність вище порогового рівня деменції у віці понад 150 років (рис. 1). Той, хто має нормальний запас і нормальний рівень синаптичних втрат з віком (тобто нормальне старіння), перевищить порогову лінію деменції (у віці до 130 років) [8].

Виконавча когнітивна функція передбачає прийняття рішень, вирішення проблем, планування та послідовність відповідей, багатозадачності, а також особливо важлива для нових завдань. Кожна з цих областей виконавчої когнітивної функції знижується з віком. Було встановлено, що продуктивність в тестах, які є новими, складними або тимчасовими, а також формування понять, абстракція та психічна гнучкість неухильно знижується з віком [9]. Це особливо важливо враховувати в умовах сучасного використання багатьох інформаційних технологій, які або не можуть, або не бажають використовувати в роботі вчені похилого або старечого віку.

В той же час, когнітивне тренування призвело до покращення пізнавальних здібностей, специфічних до навчених здібностей, і ці поліпшення зберігалися протягом 5 років після початку тренувань. Група досліджених літніх людей, яка здійснювала такі тренування, мала менше зниження функціональності протягом 5 років, за результатами відзначення здатності виконувати інструментальні функції щоденного життя [10].

Важливо розуміти собливості як змінюється пізнання з віком з урахуванням зростання частини населення похилого віку та важливості пізнання підтримки функціональної незалежності та ефективного спілкування науковців з іншими особами (персонами). Найважливішими змінами є зниження пізнавальних можливостей, які

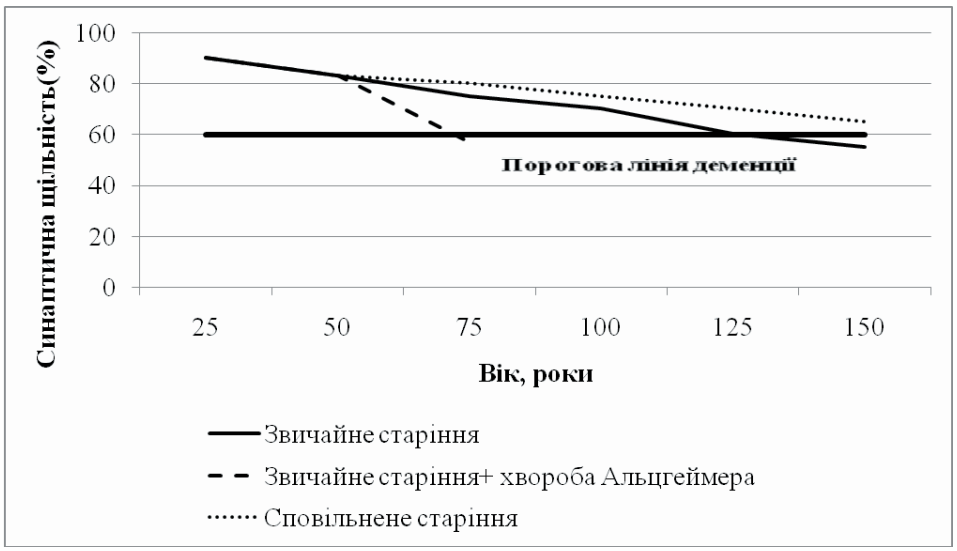

Рис.1. **Графік зменшення синаптичої щільності за різних типів старіння людини, модифіковано з [8]**

вимагають швидкої обробки або перетворення інформації для прийняття рішень, включаючи показники швидкості обробки, роботи пам'яті та виконавчої пізнавальної функції, в той час, як кумулятивні знання та навички досвіду добре підтримуються у похилому віці. Вікові захворювання прискорюють темп дисфункції нейронів, втрати нейронів і когнітивний спад, але в той же час, існує багато доказів того, що здоровий спосіб життя, насичена інтелектуальна діяльність вчених протягом багатьох років може зменшити швидкість когнітивного зниження, спричинену старінням, і сприяти затримці появи когнітивних симптомів в умовах захворюваньпов'язаних з віком. Ці фактори здорового способу життя можуть включати в себе також фізичну активність, розумові стимуляції, уникнення надмірного впливу нейротоксинів (наприклад, алкоголю), лікування депресії та боротьбу із стресом, а також контроль за загальними захворюваннями, такими як гіпертонія, діабет.

Джерела

1. Пуанкаре А. О науке. — М.: Наука, 1990. — 736 с.
2. Ostwald W. Grosse Manner, Leipzig: Akademische Verlagsgesellschaftm. b. H., 1910, s. 371
3. Бессараб М. Я. Так говорил Ландау. — М., Физматлит, 2003. — 128 с.
4. Ганс Селье От мечты к открытию: как стать ученым. — М.: "Прогресс", 1987. — С. 35–43.
5. Shmatko N., Volkova G. Service or Devotion? Motivation Patterns of Russian Researchers // Форсайт. — 2017. — Т. 11. — №. 2. — С. 54–66.
6. Powell Kendall Hard work, little reward: *Nature* readers reveal working hours and research challenges // Nature. — 04 November 2016. doi:10.1038/nature.2016.20933
7. "Scientists and their psychological world" by Bernice T. Eiduson, Engineering and Science. — P. 22–30
8. Terry R. D., Katzman R. Life span and synapses: will there be a primary senile dementia? // Neurobiology of aging. — 2001. — Т. 22. — №. 3. — С. 347–348.
9. Lezak M D, Howieson D B, Bigler E D, Tranel D. NewYork, NY: Neuropsychological Assessment. 5th ed. — Oxford University Press, 2012.
10. Willis SL, Tennstedt SL, Marsiske M, Ball K, Elias J, Koepke KM, Morris JN, Rebok GW, Unverzagt FW, Stoddard AM, Wright E. Long-term effects of cognitive training on everyday functional outcomes in older adults // Jama. — 2006. — Т. 296. — №. 23. — С. 2805–2814.